
FOLKETINGET

**Europaudvalget og Udvalget for Forskning, Innovation og Videregående
Uddannelser
EU-konsulenten**

EU-note

Til: Udvalgenes medlemmer
Dato: 3. juli 2013

Nye EU-domme udfordrer SU-ordninger

Sammenfatning

EU-Domstolen har i det forløbende halvår markeret sig i en række sager, der handler om EU-borgeres ret til at modtage studiestøtte. Denne note gennemgår dels den danske SU-dom fra februar 2013 om udbetaling af SU til EU-borgere fra andre lande i forbindelse med erhvervsarbejde, dels en dom fra juni 2013 i en sag fra Luxembourg om studiestøtte til grænsearbejderes børn. Endelig omtales en verserende tysk sag ved EU-Domstolen om betingelser for at udbetale studiestøtte til studier i udlandet, hvor EU-Domstolens Generaladvokat har fremsat sit forslag til afgørelse i sagen. Der forventes afsagt dom i sagen den 18. juli 2013.

Indledning

EU-Domstolen har i den seneste tid behandlet en række sager om studerendes ret til studiestøtte fra andre EU-lande. To af dommene er afsagt i februar og juni, mens en tredje dom ventes afsagt den 18. juli. Denne note gennemgår de tre sager.

Det er dog langt fra første gang, EU-Domstolen tager stilling til EU-borgeres ret til studiestøtte ved studier i andre EU-lande. Der findes allerede en omfattende retspraksis om emnet. De nye domme føjer dermed nye elementer til den eksisterende retspraksis om EU-borgeres fri bevægelighed og ret til studiestøtte fra værtslandet.

SU-dommen - C-46/12 LN

Den 21. februar 2013 afsagde EU-Domstolen dom i den såkaldte "SU-sag", som handlede om en EU-borgers ret til dansk SU ved studier i Danmark i forbindelse med erhvervsarbejde.

Sagen drejede sig om en EU-borger (LN), der i marts 2009 havde søgt optagelse på Handelshøjskolen i København. I juni 2009 flyttede han til Danmark, hvor han begyndte at arbejde på fuld tid. I august 2009 søgte han om dansk SU til uddannelsen på Handelshøjskolen, som han påbegyndte i september 2009. Da han startede på studiet, gik han over til at arbejde på deltid.

SU-styrelsen nægtede ham SU med henvisning til, at han var kommet til Danmark med det hovedformål at studere, og at han dermed skulle betragtes som studerende og ikke som arbejdstager.

Under klagesagen stillede Ankenævnet for Statens Uddannelsesstøtte EU-Domstolen et spørgsmål om fortolkningen af EU's opholdsdirektiv fra 2004¹. Direktivet fastslår bl.a. i artikel 24, at en værtsmedlemsstat ikke er forpligtet til at yde studiestøtte til EU-borgere, som ikke er arbejdstagere eller familiemedlemmer til arbejdstagere mv².

I sin dom fastslog EU-Domstolen, at EU-borgere, der studerer i Danmark og samtidig udøver reel og faktisk beskæftigelse og derved opnår status af "ar-

¹ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/38/EF af 29. april 2004 om unionsborgeres og deres familiemedlemmers ret til at færdes og opholde sig frit på medlemsstaternes område mv..

² Opholdsdirektivets artikel 24, stk. 2.

bejdstagere" efter EU-retten, ikke kan nægtes SU. I den forbindelse kunne det ikke tillægges betydning, hvilke bevæggrunde der havde fået LN til at søge arbejde i Danmark. Domstolen lagde bl.a. vægt på, at LN havde fuldtidsarbejde, da han ankom til Danmark, og at han ved studiestart havde skiftet fuldtidsjobbet ud med et deltidsjob. Han var således arbejdstager i direktivets forstand.

Regeringen har den 2. april 2013 udarbejdet en konsekvensanalyse af dommen. Det fremgår bl.a. af analysen, at dommen umiddelbart ventes at medføre årlige merudgifter på godt 200 mio. kr. efter skat og tilbageløb³.

Giersch, sag C-20/12

Den 20. juni 2013 afsagde EU-Domstolen dom i den såkaldte "Giersch-sag", som handlede om studiestøtte til børn af grænsearbejdere.

Sagen drejede sig om fire EU-borgere, der boede hos og blev forsørget af deres forældre i hhv. Belgien og Tyskland. De fire havde det til fælles, at de hver især havde én forælder, der arbejdede i Luxembourg som grænsearbejder. På denne baggrund søgte de alle fire om studiestøtte fra Luxembourg til deres studier i hhv. Belgien og UK. De henviste til, at studiestøtten var en social fordel jf. i artikel 7 i EU-forordningen om arbejdskraftens frie bevægelighed⁴.

De luxembourgske myndigheder afslog deres ansøgninger med henvisning til, at de fire studerende hverken havde ophold i Luxembourg som arbejdstagere eller var familiemedlemmer til sådanne eller havde ret til permanent ophold i Luxembourg. I forbindelse med det præjudicielle spørgsmål, der blev forelagt EU-Domstolen, gjorde Luxembourg yderligere gældende, at bopælskravet skulle sikre, at flere tog en videregående uddannelse og at kravet skulle øge antallet af personer med en videregående uddannelse i Luxembourg.

Den danske regering afgav indlæg i sagen til støtte for Luxembourg, fordi de danske regler om SU til studier i udlandet på centrale punkter svarer til de luxembourgske, herunder navnlig kravet om forudgående ophold for at få studiestøtte til studier i udlandet⁵.

³ Jf. Alm. del (12) – regeringens svar på spørgsmål 42 fra Europaudvalget om hvor mange penge Danmark kommer til at udbetale i øgede SU-udgifter til EU-borgere, som følge af regeringens nederlag ved EU-Domstolen .

⁴ Forordning nr. 1612/68/EØF.

⁵ Se regeringens notat om det danske indlæg – EUU 201-2012 alm del bilag 387 - <http://www.euo.dk/upload/application/pdf/52e54b60/11387.pdf>

EU-Domstolen fastslog imidlertid, at studiestøtten udgjorde en social fordel, og at ligebehandlingen i forhold til egne statsborgere ikke alene skulle gælde for vandrende arbejdstagere (dvs. personer der arbejder i et andet EU-land end deres eget) men ligeledes for grænsearbejdere (dvs. personer, der arbejder i et EU-land men er bosat i et andet). Videre fastslog Domstolen, at det luxembourgske bopælskrav udgjorde en indirekte forskelsbehandling på grund af nationalitet, idet den især ville skade EU-borgere fra andre lande end Luxembourg.

Domstolen anerkendte dog, at bopælskravet var egnet til at opfylde målet om at fremme forfølgelsen af en videregående uddannelse og om at øge antallet af bosiddende i Luxembourg med en videregående uddannelse. Domstolen fandt imidlertid, at den luxembourgske studiestøtteordning var for udelukkende. Kravet om forudgående bopæl i Luxembourg var nemlig ifølge Domstolen ikke nødvendigvis den eneste indikator for den reelle grad af tilknytning mellem den berørte og Luxembourg.

Domstolen bemærkede i den forbindelse, at der fandtes mindre indgribende foranstaltninger mhp at opfylde det mål, der forfølges af den luxembourgske lovgiver. Dette kunne fx være at ændre støtten til et lån eller til et finansieringsystem, der gjorde tildeling af studielånet, lånets størrelse eller dets ikke-tilbagebetaling betinget af, at den støttemodtagende studerende efter at have afsluttet sin uddannelse i udlandet vender tilbage til Luxembourg for at arbejde og bo dér.

Domstolen bemærker videre, at for at forhindre »studiestøtte-turisme« og for at sikre, at den i Luxembourg skattepligtige og -betalende grænsearbejder fremviser en tilstrækkelig tilknytning til det luxembourgske samfund, kunne tildelingen af den økonomiske støtte gøres betinget af, at denne forælder har arbejdet i Luxembourg i en bestemt minimumsperiode.

Endelig kan risikoen for kumulerede ydelser ved udbetaling af en tilsvarende økonomisk støtte i den medlemsstat, hvori den studerende er bosiddende, alene eller med sine forældre, ifølge Domstolen undgås ved, at der tages hensyn til en sådan støtte ved tildelingen af støtte fra Luxembourg.

På den baggrund udtalte Domstolen, at den luxembourgske lov gik ud over, hvad der var nødvendigt for at opfylde de lovlige formål bag lovgivningen.

Prinz & Seeberger forenede sager C-523/11 og C-585/11

EU-Domstolen er i øjeblikket i færd med at behandle en tredje sag om adgang til studiestøtte til studier i andre EU-lande.

Sagen drejer sig om to tyske statsborgere, Laurence Prinz og Philipp Seeberger, som var opvokset uden for Tyskland – hhv. i Tunesien og Spanien - sammen med deres respektive forældre. I 2007 og 2009 flyttede de til Tyskland, og i 2009 begyndte de at studere i hhv. Nederlandene og Spanien. I den forbindelse ansøgte de om tysk studiestøtte.

Det fik de imidlertid afslag på med henvisning til, at de ikke opfyldte det tyske 3-årskrav, nemlig et krav om at man for at få tysk studiestøtte til at studere i udlandet i mere end 1 år skulle have haft fast bopæl i Tyskland i mindst 3 år.

Under den efterfølgende retssag ved de tyske forvaltningsdomstole spurgte Verwaltungsgericht Karlsruhe og Verwaltungsgericht Hannover EU-Domstolen om traktatens regler om unionsborgerskabet - artikel 20 og 21 i TEUF - var til hinder for et krav som den tyske 3-årsregel.

Den danske regering afgav indlæg i sagen til støtte for Tyskland, idet de danske regler om SU til studier i udlandet på centrale punkter svarer til de tyske, herunder navnlig kravet om forudgående ophold for at få studiestøtte til studier i udlandet. I Danmark stilles der dog kun krav om 2 års sammenhængende ophold i Danmark inden for de sidste 10 år forud for ansøgningstidspunktet. Omvendt er der ikke i Danmark mulighed for at få SU i en kortere periode, når betingelsen ikke er opfyldt⁶.

EU-Domstolens generaladvokat Eleanor Sharpston fremsatte den 21. februar 2013 sit forslag til afgørelse i sagen.

Som udgangspunkt anerkender generaladvokaten, at hensigten bag den tyske 3-årsregel, som dels er at forhindre at udbetaling af støtte til studerende fra andre EU-lande bliver urimelig byrdefuld for landet, dels at sikre, at støtten kun gives til studerende, der er integrerede i Tyskland, i princippet kan begrunde den begrænsning i bevægelsesfriheden, som reglen medfører. Dog finder generaladvokaten, at reglen er mere restriktiv end nødvendigt, og at den ikke sikrer, at støtten tilfalder de studerende, der er mest integrerede i det tyske samfund. Generaladvokaten finder således, at Tyskland burde overveje, om reglen kunne udformes på en måde, der var mindre begrænsende, uden at miste reglens evne til at identificere de studerende, der er tilstrækkeligt integrerede i Tyskland.

⁶ Se regeringens notat om det danske indlæg i Seeberger-sagen – EUU 2011-2012 alm del bilag 359 - <http://www.euo.dk/upload/application/pdf/52e54b60/11359.pdf>

Generaladvokaten finder på den baggrund, at den tyske treårsregel er i strid med traktatens regler om unionsborgerskabet.

Der forventes afsagt dom i sagen den 18. juli 2013.

Med venlig hilsen

Thomas Fich (3611)